

Brukermedvirkning i forskning

Behandlet i Forskningsutvalget 13. mars 2024

I dette dokumentet finner du informasjon om brukermedvirkning i forskning ved VID.

Bakgrunn

Brukermedvirkning og involvering i forskning betyr å utføre forskning "sammen med" mennesker som blir berørt av forskningen som utføres.

Dette betyr at brukere bidrar til eller deltar i beslutningene som tas angående forskningen, slik at metodene og resultatene blir mer passende og forskningen mer relevant for forskningsdeltakere og samfunnet.

Nylig har brukermedvirkning også blitt et krav for å få finansiering til forskningsprosjekter, både i EUs forsknings- og innovasjonsprogram og i de fleste utlysninger av forskningsmidler i Norge.

Hvem regnes som brukere i forskningsprosjekter?

Brukere innenfor forskning kan ha ulike roller og identiteter. De kan være pasienter, pårørende, profesjonsutøvere, næringsutviklere, tjenestemottakere og tjenesteleverandører innen helse, omsorg og velferd, beslutningstakere, myndigheter og andre involverte aktører i et prosjekt. De kan være organiserte (for eksempel i en brukerorganisasjon) eller ikke-organiserte brukere.

Ved søknad om forskningsmidler, er det viktig å lese nøye gjennomgå utlysningsteksten(e) fordi ulike finansieringsorganer kan ha forskjellige definisjoner og forståelser av hva som legges i begrepet brukermedvirkning og hvem som kan inngå som en brukerrepresentant

Hvordan kan brukere bidra?

Brukere kan bidra inn i et forskningsprosjekt på ulike måter og i ulike faser:

1) Planlegging, eksempelvis:

- Identifisere aktuelle problemstillinger
- Gi innspill til forskningsdesign
- Være medlem av referansegrupper eller brukerpaneler

2) Gjennomføring, eksempelvis:

- Bidra til rekruttering
- Gi innspill til språk/formuleringer og fremstillingsmåter, for eksempel til å utforme informasjonsskriv eller intervjuguide
- Delta i å utvikle spørreskjema
- Bringe inn ulike erfaringer/perspektiver i analyse og fortolkning

3) Formidling, eksempelvis;

- Medarrangør i forbindelse med konferanse eller seminar

- Dele resultater i egne formidlingskanaler
- Ideer knyttet til formidlingsmåter
- Implementere ny kunnskap

Roller og forventningsavklaringer

For å få til et godt samarbeid, er det viktig med gjensidig forventningsavklaring mellom forsker og bruker. Før oppstart av samarbeidet anbefales det derfor å diskutere temaer som:

- Hvilken rolle bruker skal ha i prosjektet og hva dette innebærer
- I hvilke faser av prosjektet det er aktuelt og relevant at bruker medvirker
- Eventuelle behov for opplæring for at brukeren skal kunne utføre sine oppgaver
- Honorar og annerkjennelse for brukerens arbeid

Honorering og andre utgifter

Vanlige kostnader relatert til brukermedvirkning kan være reiseutgifter, møteutgifter og eventuell annen økonomisk kompensasjon.

Avtale om eventuelt honorar skal avklares med den enkelte bruker i forkant av samarbeidet. Noen brukere medvirker i prosjekter som en del av sin ordinære stilling eller funksjon, mens andre gjør ikke det.

Eventuelle honorarer kan utbetales som engangsbeløp eller timesats. Ulike organisasjoner har ulike satser og måter honorering skjer på. Ta kontakt med organisasjonen i forkant av samarbeid for å avklare dette.

Ved søknader om ekstern finansiering, er det viktig å budsjettere for brukermedvirkning utfra de behovene og avtaler som er blitt gjort (for eksempel honorar, reise- og/eller kostgodtgjørelser).

Praktiske spørsmål om størrelse på og utbetaling av honorar og/eller refusjon av utgifter kan rettes til din nærmeste leder eller HR partner for din enhet.

Brukermedvirkning versus medforskning

Brukermedvirkning er ikke det samme som medforskning. VID har egne retningslinjer for medforskning. Disse finner du [her](#).

Relevante nasjonale veiledere og retningslinjer

[Veileder for brukermedvirkning i helseforskning i spesialtjenesten \(2018\)](#)

[Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora](#)